

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich
oraz ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka
(druk nr 1246)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Przedłożona Senatowi ustawa o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka stanowi wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 października 2010 r. (sygn. akt K 35/09), w którym Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich w zakresie, w jakim upoważnia Marszałka Sejmu do nadawania statutu Biuru Rzecznika Praw Obywatelskich, z art. 93 ust. 1 i 2 zdanie drugie oraz z art. 210 Konstytucji RP.

Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego dotyczyło doniosłej kwestii wzajemnych relacji organu władzy ustawodawczej i organu ochrony prawa jakim jest Rzecznik Praw Obywatelskich.

Zakwestionowany przepis art. 20 ust. 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich stanowi, że zadania i organizację Biura Rzecznika Praw Obywatelskich określa statut nadawany przez Marszałka Sejmu na wniosek Rzecznika.

Pozycję ustrojową Rzecznika Praw Obywatelskich wyznacza art. 210 Konstytucji, w myśl którego Rzecznik jest w swojej działalności niezawisły i niezależny od innych organów państwowych. Oznacza to zakaz ustanawiania więzów strukturalnych i funkcjonalnych, które mogłyby Rzecznika uzależniać.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że statut (posiadający formę zarządzenia Marszałka) jako akt normatywny o charakterze wewnętrznym, kształtuje organizację i zasady funkcjonowania Biura Rzecznika i ma bezpośredni wpływ na realizację kompetencji Rzecznika, określając

jego sytuację prawno-faktyczną oraz warunkując możliwość prawidłowego działania, a zatem nie chroni niezależności ani niezawisłości Rzecznika przed uznaniowością Marszałka Sejmu.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że Rzecznik Praw Obywatelskich nie jest w żadnym wypadku jednostką organizacyjnie podległą Sejmowi ani jego Marszałkowi, a skoro tak, to nie można uznać za zgodną z Konstytucją sytuacji, w której inny podmiot (Marszałek Sejmu) wydaje akt prawa wewnętrznie obowiązującego, który ma wiązać Rzecznika.

Obecnie uchwalona ustawa zakłada pozbawienie Marszałka Sejmu uprawnień do nadawania statutu Biuru Rzecznika Praw Obywatelskich oraz powoływania i odwoływania zastępców Rzecznika - kompetencje te zostają przekazane Rzecznikowi Praw Obywatelskich.

Ustawa wprowadza analogiczne rozwiązania do ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka, sanując w ten sposób dotychczas obowiązujące przepisy tej ustawy, które brzmiały tak samo jak zaskarżone przepisy odnoszące się do Rzecznika Praw Obywatelskich.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa została uchwalona przez Sejm w efekcie rozpatrzenia senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka (druk nr 3904).

Pierwsze czytanie projektu miało miejsce w dniu 25 maja 2011 r. na posiedzeniu Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka.

Komisja przyjęła projekt ustawy bez poprawek i zawnioskowała o przyjęcie ustawy w brzmieniu przedłożenia.

Drugie czytanie projektu ustawy miało miejsce na 94. posiedzeniu Sejmu, w dniu 8 czerwca 2011 r. Wobec niewniesienia poprawek, Sejm przystąpił niezwłocznie do III czytania. Ustawa została uchwalona na tym samym 94. posiedzeniu Sejmu w dniu 10 czerwca 2011 r.

Ustawa nie budzi zastrzeżeń legislacyjnych.

Beata Mandylis

Główny legislator